

Dzūkija

Sąlyginė Dzūkijos etnografinio regiono teritorija yra Lietuvos pietryčiuose, tarp Nemuno vidurupio ir Neries upės. XIII a. maždaug toje vietoje buvo Dainavos žemė, o vėliau, kai ji buvo įjungta į dalinės Trakų kunigaikštystės sudėtį, gražus jos pavadinimas buvo primirštas. Dzūkijos vardas atsirado XIX a. lietuvių literatūroje, kilo nuo savitos dzūkų tarmės, tiksliau – dzūkavimo (*dz*, *c* tarimo vietoj minkštų *d*, *t*, tai yra *dzievulis*, *cikras* vietoj *dievulis*, *tikras*).

Dzūkija – nederlingiausias, tačiau miškingiausias Lietuvos regionas. Tad miškas buvo ir dabar dar daugeliui gyventojų tebėra pagrindinis pragyvenimo šaltinis. Anksčiau žiemą žmonės kirtu medžius, tašė sienojus, gamino pabėgius, plukdė sielius, darė namų apyvokos daiktus, pavasarį žvejojo, vasarą uogavo, rinko vaistažoles, medžiojo; džiovintus grybus parduodavo net tolimų Rusijos gubernijų pirkliams, o dabar dzūkų džiovinti, konservuoti ar švieži šaldyti grybai bei miško uogos kaip delikatesai keliauja ne tik į mūsų parduotuves, bet ir į Vakarų Europą.

Dzūkijoje dar galima gauti medaus, surinkto iš drevių, – mat dar vienas kitas bitininkas tęsia senąsias drevinės bitininkystės tradicijas

Dzūkijoje iki šiol išliko beveik visi senoviniai verslai. Trobesiai, baldai, namų apyvokos daiktai – viskas savo rankomis sukuriamas; čia daug stalių, puodžių, kalvių, pynėjų iš vytelių ir skiedrų, medžio drožėjų, juodosios keramikos meistrų. Tokios pat auksarankės yra ir dzūkės – jos turbūt kūrybingiausios audėjos visoje Lietuvoje, puikios mezgėjos ir siuvinėtojos, šiaudelių narstytojos. Audiniuose dažnai marguoja lapeliai, gėlytės, tarsi norėta į audinius sudėti aplinkos grožį. O Dzūkijos gamta – reto grožio. Didingi miškai, o tarp jų – ežerėlių akys, šaltiniuotos upės ar pelkingos laukymės, kur karaliauja įvairiausia gyvūnija. Kaip gyvenami muziejai atrodo keli etnografiniai XVII–XVIII a. kaimai.

Dzūkija nuo seno minima kaip dainingiausias kraštas – kur dainuoja ir jaunas, ir senas; čia daug senųjų dainininkų solistų, mokačią po kelis šimtus dainų, folklorinių ansamblių. Sakoma, kad dzūkų daina skambiausia, giesmė liūdniausia, rauda graudžiausia. O dainuoja jie visur – ir sunkius darbus dirbdami, ir vestuves šokdami, ir krikštijant kūdikėlį gieda ir rauda palydint žmogų į Anapilį. Tokie jau tie dzūkai.

<http://www.travel.lt>

Dzūkų kostiumai

<http://www.siuvimas.lt>

Žodžiai

bitininkas, -ė vyr., mot. žmogus, kuris verčiasi bitėmis

drevė mot. skylė medyje, kur gali gyventi paukščiai, bitės ir pan.

laukymė mot. miško aikštelė

rauda mot. apeiginis tautosakos rečitatyvinis kūrinys; versdamas, raudojimas

sienojas vyr. rąstas, medis, parengtas statybai

tašyti, tašo, tašė kirviu lyginti medį

vidurupis vyr. upės vidurinė dalis